

Den första motionen om åtgärder för högtidlighållande af 300-års minnet af stadens grundläggning

Juni 2020

Vi fortsätter idag på temat "Göteborg jubilerar", [tidigare har du kunnat läsa om när idéer kring ett firande 1919](#) presenterades i dagspressen. Idag lyfts den första motionen inför Stadsfullmäktige fram och du får möjlighet att läsa den i sin helhet. 2021 har utsetts som Göteborgs stora jubileumsår då 400-års minnet av stadens anläggande skall firas. Det är dock långtifrån okomplicerat att avgöra när staden egentligen "föddes", det är egentligen inte heller speciellt viktig men det är intressant att se hur firandet planerades för lite mer än 100 år sedan och efterhand även jämföra det med vår egen tid. Idag kommer första delen i en längre serie här på Göteborgs historia under rubriken "Göteborg jubilerar". Planerna för 300-års firandet tog lite fastare former när ordföranden för stadsfullmäktige, herr Carlander, lade fram en motion 1915 där han föreslog att "en beredning att inkomma med yttrande och förslag beträffande dels tiden för högtidlighållandet af 300-års minnet af stadens grundläggning".

"Motion af ordföranden herr Carlander om åtgärder för högtidlighållande af 300-års minnet af stadens grundläggning.

Till Stadsfullmäktige i Göteborg,

Axel Carlander.

Oljemålning av E. Stenberg, 1914.
Fru H. Carlander, Göteborg.

Bilden hämtad från: Svenskt

biografiskt lexikon

Staden Göteborg har som bekant haft flera föregångare med annan belägenhet än den nuvarande. Såsom sådana kunna betraktas Gamla Lödöse, Göthaholm eller Nya Lödöse (numera Gamlestaden), Elfsborgs stad vid Gamla Elfsborgs fästning och slutligen den stad, som, enligt beslut af konung Carl IX år 1603, under de närmast följande åren anlades på Hisingen, och som erhöll namnet Göteborg. Redan kort efter det denna, den första staden med detta namn, blifvit förstörd under det år 1611 utbrutna kriget med Danmark, synes konung Gustaf Adolf hafva beslutat återuppbygga den på södra älfstranden. Först år 1618 vid en resa som konungen företog till dessa trakter, och sedan han enligt traditionen från Otterhälleberget tagit den omgivande nejden i betraktande, blef emellertid stadens läge definitivt bestämdt. I Mars 1619 utfärdades »interims» privilegier och den 4 Juni 1621 de privilegier, som voro afsedda att förblifva gällande för den nya staden.

Ettdera af åren 1618, 1619 eller 1621 torde således kunna betraktas som det nuvarande Göteborgs grundläggningsår. Det synes ligga närmast till hands att som sådant företrädesvis betrakta år 1619, men utan tvifvel kunna goda skäl anföras äfven för valet af ettdera af de andra

nämnda årtalen. Snart nog hafva således 300 år förflutit från denna tid, och det torde få anses själfallet, att 300-års minnet af en så viktig tilldragelse icke bör gå obemärkt förbi. Måhända kan den nuvarande vanskliga och orosfyllda tiden anses mindre väl lämpad för öfverläggningar i dylika, ämnen, men då en del af de åtgärder, som kunna tänkas ifråga- komma, sannolikt kräfvat en längre tids förberedelse, och då det i hvarje fall af flere skäl får anses önskvärdt, att staden inom närmaste tiden bestämmer sig för hvilket år 300-års minnet af stadens grundläggning skall anses infalla, har jag ansett mig ej höra underlåta att redan nu fästa stadsfullmäktiges uppmärksamhet härpå.

Bland åtgärder för minnets högtidlighållande, som kräfvat en längre tids förberedelse, synes mig först och främst kunna ifrågakomma anordnandet af en utställning. Särskildt torde en utställning åskådliggörande lifvet i städerna under nuvarande och gångna tider och jämväl omfattande i största möjliga utsträckning modern kommunal verksamhet i dess många olika förgreningar kunna anses äga ett naturligt samband med ett stadssamhälles jubileum och kunna blifva både intressant och lärorik. Sannolikt torde det befinnas önskvärdt att därmed äfven söka förena utställningar på andra särskilda områden såsom en konstutställning m. m. Huruvida det kan finnas lämpligt att söka utvidga den äfven till en allmän industriutställning synes mig tvifvelaktigt, särskildt med hänsyn till den jämförelsevis korta tiden efter den nyligen avslutade Baltiska utställningen i Malmö, men kan gifvetvis först efter närmare utredning afgöras.

Öfver Göteborgs historia och utveckling under de gångna 300 åren förefinnas åtskilliga förtjänstfulla skildringar från äldre och nyare tid. En skildring af det senaste halfseklets kommunala historia ha stadsfullmäktige också redan med anledning af 50-års minnet af stadsfullmäktigeinstitutionens inrättande beslutat utgifva. Åstadkommandet af en på nyare forskning stödd skildring äfven af stadens tidigare öden i politiskt och kulturhistoriskt hänseende, mera omfattande och fyllig än de hittills föreliggande, vore emellertid ett önskemål, hvars förverkligande — under förutsättning att för ett sådant uppdrag kompetent person kan förvärfvas — efter min mening vore ägnadt att värdigt hugfästa minnet af stadens grundläggning.

Därest ofvan antydda eller liknande åtgärder skola komma till utförande kräfvat de uppenbarligen en längre tids förberedelse, och detta torde få anses utgöra tillräcklig anledning för stadsfullmäktige att redan nu taga frågan under om pröfning.

Uppdraget att verkställa utredning samt inkomma med yttrande och förslag i ärendet torde lämpligast kunna uppdragas åt en beredning. Icke minst med hänsyn till de betydelsefulla uppgifter med afseende på stadens förvaltning som tillagts magistraten, torde det få anses lämpligt att magistraten beredes tillfälle att i en sådan beredning blifva representerad.

På grund af det anförda får jag hemställa, att stadsfullmäktige måtte besluta:

att uppdraga åt en beredning att inkomma med yttrande och förslag beträffande dels tiden för högtidlighållandet af 300-års minnet af stadens grundläggning, dels de åtgärder som med anledning därpå böra vidtagas.

Göteborg den 21 Januari 1915.

AXEL CARLANDER” (Ur: Göteborgs Stadsfullmäktiges Handlingar 1915 Handling nr 22)

Hur motionen mottogs av fullmäktige presenteras snart här på Göteborgs historia.

Referenser

Axel C Carlander, <https://sok.riksarkivet.se/sbl/artikel/16373>, *Svenskt biografiskt lexikon* (art av R. Röding.), hämtad 2020-02-22.

Göteborgs Stadsfullmäktiges Handlingar